

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a articolelor 445 și 461 din Codul contravențional
(nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție)

(Sesizarea nr. 158g/2018)

CHIȘINĂU

29 noiembrie 2018

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLELOR 445 ȘI 461 DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 9 noiembrie 2018
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 445 și 461 din Codul contravențional, ridicată de către dl avocat Vitali Catană, în dosarul nr. 4r-2301/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 9 noiembrie 2018, de un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (domnii judecători Gheorghe Lîsîi, Sergiu Furdui și Ion Bulhac), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 15 noiembrie 2018, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința plenară publică a Curții a lipsit autorul excepției de neconstituționalitate. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. Pe 26 septembrie 2016, un agent constatator din cadrul Inspectoratului de Poliție Centru a emis un proces-verbal de constatare a contravenției

prevăzute de articolul 78 alin. (2) din Codul contravențional [vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale].

7. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 30 mai 2018 a fost admisă contestația depusă de contravenientă, iar procesul-verbal cu privire la contravenție a fost anulat în baza articolului 445 din Codul contravențional. În motivarea acestei hotărâri, instanța de judecată a menționat, între altele, că, deși a fost probată vinovăția în comiterea contravenției prevăzute de articolul 78 alin. (2) din Codul contravențional, procesul-verbal cu privire la contravenție trebuie anulat, pentru că nu au fost respectate dispozițiile articolului 443 din Codul contravențional (*i.e.* acesta nu conține date referitoare la ocupația contravenientei, datele din buletinul de identitate ale acesteia, elementele constitutive ale contravenției, informația despre instituția bancară unde urmează a fi achitată amenda, precum și lipsește semnătura victimei).

8. Nefiind de acord cu această hotărâre, avocatul victimei a declarat recurs, solicitând casarea acesteia și dispunerea rejudecării cauzei.

9. În cadrul ședinței de judecată, dl avocat Vitali Catană a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 445 și 461 din Codul contravențional.

10. Prin încheierea din 24 octombrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 24 Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

[...]”

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

12. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 443

Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție

„(1) Procesul-verbal cu privire la contravenție va cuprinde:

a) data (ziua, luna, anul), ora și locul încheierii;

b) calitatea, numele și prenumele agentului constatator, denumirea autorității pe care o reprezintă;

c) numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul lui de identitate, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă;

d) fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție;

e) încadrarea juridică a faptei, norma materială contravențională și indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenției;

f) aducerea la cunoștința persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și a victimei a drepturilor și obligațiilor lor prevăzute la art.384 și 387;

g) obiecțiile și probele pe care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional le aduce în apărarea sa, precum și obiecțiile și probele victimei;

h) informații despre instituția bancară și despre modul de plată a amenzii.

(2) În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional este un minor, în procesul-verbal se va consemna și numele, prenumele, domiciliul părinților sau ale altor reprezentanți legali.

(3) În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional sau victima nu cunoaște limba procesului-verbal, se asigură asistența unui interpret/traducător, datele lui consemnându-se în procesul-verbal.

(4) În procesul-verbal se individualizează corpurile delictelor (se descriu forma, mărimea, culoarea, greutatea, alte caracteristici care permit individualizarea lor), indicându-se datele proprietarului și, după caz, măsurile luate pentru valorificarea sau conservarea lor.

(5) Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constatator, de persoană în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și de victimă când există. În cazul în care constatarea contravenției este de competența unui organ colegial, procesul-verbal cu privire la contravenție se încheie de către președintele organului colegial sau de către un membru ales cu votul majorității membrilor prezenți la ședința în al cărei cadru are loc constatarea faptei ori desemnat de către președintele acestei ședințe și se semnează de către toți membrii prezenți la ședință.

(6) Faptul absenței persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional ori al refuzului acesteia de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal și se certifică prin semnătura cel puțin a unui martor, indicându-se și datele de identitate ale acestuia.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLELOR 445 ȘI 461 DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

(7) În procesul-verbal nu se admit rectificări, adăugiri, alte modificări. În cazul necesității unor astfel de acțiuni, se încheie un nou proces-verbal, în care se face consemnarea respectivă.

(8) În cazul în care contravenția prevăzută la capitolul XIII al cărții întâi a fost constatată cu ajutorul mijloacelor tehnice certificate sau al mijloacelor tehnice omologate și verificate metrologic, agentul constator, după stabilirea identității conducătorului de vehicul, poate încheia procesul-verbal și în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional. În procesul-verbal încheiat în cazurile prevăzute de prezentul alineat se indică tipul, modelul și numărul de identificare al mijlocului special cu ajutorul căruia a fost constatată contravenția.

(9) Partea rezolutivă a procesului-verbal cuprinde decizia agentului constator de sancționare, de încetare a procesului contravențional sau de remitere a cauzei funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constator, ori în instanța de judecată, cu recomandarea, în toate cazurile, dacă consideră necesar, privind sancționarea sau privind încetarea procesului, indicându-se și termenul de contestare în instanța de judecată.

(10) Dacă norma contravențională prevede aplicarea punctelor de penalizare sau dacă contravenția imputată prevede acumularea a 15 puncte de penalizare, partea rezolutivă a procesului-verbal va conține și mențiunea respectivă.

(11) În cazul deciziei de sancționare, partea rezolutivă a procesului-verbal va cuprinde și date privind informarea persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional despre dreptul de a plăti jumătate din amendă dacă amenda este plătită în cel mult 72 de ore de la stabilirea ei. În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional recunoaște săvârșirea contravenției și acceptă sancțiunea stabilită în procesul-verbal de către agentul constator, procesul-verbal cu privire la contravenție constituie actul de decizie asupra cauzei contravenționale. Faptul recunoașterii contravenției și al acceptării sancțiunii stabilite de către agentul constator se consemnează în procesul-verbal cu privire la contravenție.

(12) În cazul deciziei de remitere a cauzei contravenționale spre examinare funcționarului abilitat din cadrul autorității din care face parte agentul constator sau în instanța de judecată, agentul constator transmite după competență procesul-verbal și materialele cauzei contravenționale.

(13) Copia de pe procesul-verbal se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și victimei la cerere. În cazul procesului-verbal încheiat în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, copia de pe procesul-verbal se înmânează în modul prevăzut la art.382 alin.(6).

(14) În cazul prevăzut la art.16 alin.(2), agentul constator expediază materialele cauzei contravenționale autorității publice locale pentru problemele minorilor și, după caz, poate solicita, prin demers, instanței de judecată aplicarea față de minor a măsurii de constrângere cu caracter educativ conform prevederilor art.104 din Codul penal.”

Articolul 445

Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție

„Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a datelor și faptelor indicate la art.443 are ca efect nulitatea acestuia.”

Articolul 448

Contestația împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLELOR 445 ȘI 461 DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

„(1) Contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de prezentul cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale. Termenul de contestare a deciziei agentului constator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art.447¹ alin.(8).

[...]”

Articolul 461

Încetarea procesului contravențional în ședință de judecată

„În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art. 441 și 445, instanța încetează procesul contravențional.”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 251

Încălcările care atrag nulitatea actelor procedurale

„(1) Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

(2) Încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sînt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural.

(3) Nulitatea prevăzută în alin.(2) nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

(4) Încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

14. Prin decizia din 15 noiembrie 2018, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

15. Curtea a reținut că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolelor 445 și 461 din Codul contravențional. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența sa *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză având ca obiect un recurs împotriva unei hotărâri judecătorești care s-a bazat pe normele contestate. Astfel, Curtea admite că instanța de recurs va aplica sau va ține cont de prevederile criticate în analiza sa cu privire la legalitatea hotărârii.

17. De asemenea, excepția a fost ridicată de către reprezentantul uneia dintre părțile la proces.

18. Curtea a mai reținut că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Pentru a declara admisibilă sesizarea, Curtea a trebuit să stabilească și incidența drepturilor garantate de Constituție, invocate de către autorul acesteia.

20. Articolul 445 din Codul contravențional stabilește că lipsa indicării în procesul-verbal cu privire la contravenție a datelor și faptelor menționate la articolul 443 din Cod are ca efect nulitatea absolută a actului. De asemenea, potrivit articolului 461 din Cod, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată circumstanța prevăzută de articolul 445, instanța încetează procesul contravențional.

21. Autorul excepției consideră că această soluție legislativă contravine dreptului la un proces echitabil din perspectiva drepturilor victimei, prin avantajarea nejustificată a contravenientului față de aceasta. Astfel, victima ar fi lipsită de o satisfacție echitabilă în ipoteza în care vinovăția contravenientului este demonstrată, însă procesul-verbal cu privire la contravenție este întocmit cu iregularități.

22. Pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea nu poate fi constrânsă, la examinarea constituționalității unui text de lege, să analizeze dispozițiile criticate prin prisma normelor constituționale invocate de către autorul excepției, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizării, importante fiind argumentele aduse în acest sens (a se vedea HCC nr. 7 din 26 aprilie 2018, § 23; HCC nr. 15 din 22 mai 2018, § 24; HCC nr. 20 din 4 iulie 2018, § 47). Sub acest aspect, Curtea observă că lipsa investigării efective și impunitatea persoanelor vinovate de comiterea unor acte de violență poate constitui un eșec al statului de a-și respecta obligațiile procedurale pozitive pe care le pretind articolele 3 și 8 din Convenția Europeană.

23. Așadar, Curtea consideră că această cauză trebuie examinată prin prisma articolelor 24 [dreptul la integritate fizică și psihică] și 28 [viața intimă, familială și privată] din Constituție, care sunt corespondentele articolelor 3 și 8 din Convenția Europeană.

24. Cu privire la articolul 461 din Codul contravențional, deși autorul a criticat această normă în totalitate, Curtea va examina doar textul „și 445”, pentru că doar aceste prevederi conduc la încetarea procesului în cazul constatării nulității procesului-verbal cu privire la contravenție.

25. Prin urmare, Curtea declară admisibilă sesizarea și va trece la examinarea în fond a articolului 445 și a textului „și 445” din articolul 461 din Codul contravențional.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 24 ȘI 28 DIN CONSTITUȚIE

Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

26. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a menționat că sancțiunea nulității în cazul în care procesul-verbal este întocmit cu încălcarea prevederilor articolului 443 din Codul contravențional nu poate avea un caracter absolut. Anularea procesului-verbal în baza articolului 445 și încetarea procesului contravențional în baza articolului 461 ar reprezenta garanții excesive pentru contravenient, care conduc la o situație inechitabilă pentru victimă.

B. Argumentele autorităților

27. În opinia sa, Președintele Republicii Moldova a menționat că procesul-verbal cu privire la contravenție se bucură de prezumția de legalitate. Astfel, este justificată soluția legislativă potrivit căreia lipsa indicării în procesul-verbal a mențiunilor prevăzute de lege conduce la declararea nulității acestuia. Totuși, în cazurile în care prin contravenție se lezează un drept fundamental al victimei, declararea nulității procesului-verbal pentru că nu ar conține anumite mențiuni poate genera o situație inechitabilă pentru victimă.

28. Guvernul a susținut că garanțiile articolului 6 din Convenția Europeană și, implicit, ale articolului 20 din Constituție nu sunt incidente în această cauză. În acest sens, Curtea Europeană a reținut în cauza *Perez v. Franța* că articolul 6 din Convenție nu garantează dreptul la o „răzbunare privată”. Totuși, Guvernul admite că impunitatea indivizilor care au comis acte de violență poate conduce la încălcarea unor drepturi materiale, e.g. dreptul la integritate fizică.

29. Parlamentul nu i-a prezentat Curții punctul de vedere cu privire la sesizare.

C. Aprecierea Curții

1. Principii generale

30. Curtea Europeană a reținut că, de vreme ce obiectul esențial al articolului 8 din Convenție este să protejeze persoana împotriva acțiunilor arbitrare ale autorităților publice, acesta implică, de asemenea, obligații pozitive inerente „respectării” efective a vieții private și de familie. Aceste obligații impun adoptarea unor măsuri în sfera relațiilor dintre particulari (*Eremia v. Republica Moldova*, 28 mai 2013, § 72).

31. Cu privire la respectarea vieții private, Curtea Europeană a menționat, în diferite contexte, că acest concept include integritatea fizică și psihologică a unei persoane. În acest sens, Curtea a precizat în jurisprudența sa că obligațiile pozitive impuse autorităților în baza articolului 8, privit separat sau coroborat cu articolul 3, includ și **obligația de a adopta și de a aplica un cadru legal corespunzător care să asigure protecția efectivă împotriva actelor de violență comise de către persoanele fizice** (a se vedea *Osman v. Regatul Unit*, 28 octombrie 2008, §§ 128-130, *Dorđević v. Croația*, 24 iulie 2012, §§ 141-143; *M.G. v. Turcia*, 22 martie 2016, §§ 77, 78).

32. Astfel, articolele 3 și 8 din Convenție instituie în sarcina statelor o obligație substanțială pozitivă de a întreprinde măsurile legislative necesare pentru a preveni și a pedepsi actele de violență comise de către indivizi. În acest context, eșecul statului de a-și onora obligațiile substanțiale poate conduce implicit la nerespectarea obligațiilor procedurale pozitive de a investiga efectiv și de a-i pedepsi pe cei vinovați de comiterea unor acte de violență (a se vedea cauza *M.C. v. Bulgaria*, 4 decembrie 2003, în care Curtea Europeană a combinat chestiunile de substanță cu cele de procedură dată fiind interdependența lor și a reținut că statul reclamat a eșuat să-și onoreze obligația procedurală din cauza unei probleme substanțiale).

33. Curtea Europeană a subliniat că, atunci când o persoană pretinde că a fost victima unor acțiuni contrare articolului 3 din Convenție, această dispoziție implică o obligație pozitivă a statului de a efectua o investigație oficială, iar o asemenea obligație nu poate, în principiu, să se limiteze doar la cazurile de rele tratamente aplicate de către funcționarii de stat (*Ceachir v. Republica Moldova*, 10 decembrie 2013, § 43). **Investigația ar trebui să conducă, în principiu, la stabilirea faptelor cazului, la identificarea și la pedepsirea celor responsabili.** De asemenea, investigația trebuie să respecte condițiile independenței, efectivității, promptitudinii și reacției rezonabile și accesibilității victimei sau a reprezentanților săi legali la aceasta (*O’Keeffe v. Irlanda* [MC], 28 ianuarie 2014, § 172).

34. Obligațiile procedurale pretinse de articolul 3 din Convenție se aplică cu privire la întreaga procedură, inclusiv cu privire la faza de judecată. Astfel, tribunalele naționale nu trebuie în niciun caz să tolereze nepedepsirea ingerințelor în integritatea fizică și morală a persoanelor (*Ceachir v. Republica Moldova*, 10 decembrie 2013, § 46). Acest fapt este esențial pentru

menținerea încrederii publice și asigurarea adeziunii la preeminența dreptului și pentru prevenirea oricărei aparențe de toleranță sau conveniență privind actele ilegale (*Öneryildiz v. Turcia* [MC], 30 noiembrie 2004, § 96).

2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

35. Cu titlu preliminar, Curtea reține că prevederile Codului contravențional reglementează cadrul general al constatării și al sancționării contravențiilor. Codul conține norme juridice cu privire la modul de întocmire a procesului-verbal, mențiunile obligatorii pe care trebuie să le conțină acest proces-verbal, persoanele care au calitatea de agenți constatatori, modul de contestare a procesului-verbal, regimul general al sancțiunilor contravenționale, al aplicării și al executării acestora.

36. Articolul 443 din Cod stabilește mențiunile obligatorii pe care trebuie să le conțină procesul-verbal cu privire la contravenție (*i.e.* data, ora și locul încheierii; calitatea, numele și prenumele agentului constator, denumirea autorității pe care o reprezintă; numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul lui de identitate, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă ș.a.m.d.).

37. Potrivit articolului 445 din Cod, lipsa menționării în procesul-verbal cu privire la contravenție a datelor și a faptelor indicate la articolul 443 are ca efect nulitatea acestuia. De asemenea, potrivit articolului 461 din Cod, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată circumstanța prevăzută de articolul 445, instanța încetează procesul contravențional. Astfel, modul în care sunt redactate aceste prevederi legale, precum și interpretarea dată de către instanțele de judecată, conduc la ideea că acestea sancționează procesul-verbal cu privire la contravenție cu nulitatea absolută, care poate fi constatată din oficiu, în cazul în care acesta nu conține cel puțin una dintre mențiunile reglementate la articolul 443 din Cod.

38. Procesul-verbal cu privire la contravenție este un act administrativ, care emană de la o autoritate publică, dotată cu competența de a constata și de a sancționa faptele contravenționale, se bucură de prezumțiile de legalitate, de autenticitate și de veridicitate. De asemenea, acesta este executoriu. Astfel, Curtea admite că pentru încheierea sa valabilă, în scopul producerii de efecte juridice, redactarea lui trebuie să respecte o anumită formă *ad validitatem*, trebuind realizate toate exigențele de fond și de formă.

39. Astfel, Parlamentul are competența să stabilească condițiile de valabilitate ale procesului-verbal cu privire la contravenție, inclusiv neregulile care pot conduce la declararea nulității acestuia. Totuși, din perspectiva drepturilor fundamentale ale victimei, Parlamentul nu poate adopta o soluție legislativă care să înlăture, în mod absolut, posibilitatea reparării în fața instanței de judecată a erorilor comise la încheierea procesului-verbal.

40. În acest context, Curtea observă că prevederile contestate sunt rigide și insensibile în privința circumstanțelor, pentru că sancționează procesul-verbal cu privire la contravenție cu nulitatea absolută, în cazul în care acesta nu conține cel puțin una dintre mențiunile stabilite de lege. Din această perspectivă, legea nu le acordă instanțelor de judecată posibilitatea de a înlătura erorile care nu pot afecta, în mod obiectiv, caracterul echitabil al procesului. Astfel, dacă un judecător sesizat cu o contestație împotriva unui proces-verbal cu privire la contravenție constată că din acesta lipsește o mențiune prevăzută de articolul 443 din Codul contravențional, trebuie să-l anuleze și, implicit, să înceteze procesul contravențional.

41. În acest sens, Curtea poate imagina o situație în care un proces-verbal cu privire la contravenția prevăzută de articolul 78 [vătămarea integrității corporale] sau articolul 78¹ [violența în familie] ar putea fi anulat doar pentru că agentul constatator a omis să indice ocupația contravenientului sau oficiul care i-a eliberat actul de identitate, mențiuni care, în mod evident, sunt irelevante sau insignifiante în raport cu fondul cauzei. În asemenea situații ar fi imposibil de susținut că statul și-a onorat obligațiile procedurale pozitive de a investiga efectiv și de a-i pedepsi pe cei vinovați de comiterea actelor de violență.

42. De altfel, Curtea a reținut în jurisprudența sa că sistemul de sancționare al statului trebuie să funcționeze de o asemenea manieră încât cei vulnerabili, *i.e.* victimele actelor de violență, să fie convinși că sistemul judiciar va reacționa împotriva ilegalităților comise față de ei și nu le va tolera sau nu îi va lăsa pe făptuitori nepedepsiți. Dacă nu s-ar putea stabili o pedeapsă din cauza reglementării deficitare a legii, scopul legii contravenționale nu ar fi atins, fapt care ar alimenta scepticismul public la adresa sistemului judiciar (HCC nr. 28 din 22 noiembrie 2018, § 65).

43. În concluzie, Curtea observă că articolul 445 și textul „și 445” din articolul 461 din Codul contravențional împiedică autoritățile să-și respecte obligațiile procedurale pozitive pretinse de articolele 3 și 8 din Convenția Europeană. Aceste prevederi legale sunt contrare articolelor 24 și 28 din Constituție.

44. Spre deosebire de reglementările din Codul contravențional, în Codul de procedură penală legislatorul a decis să diferențieze nulitatea absolută de cea relativă. Astfel, potrivit articolului 251 alin. (2) din Codul de procedură penală, se sancționează cu nulitate absolută actul procedural încheiat cu încălcarea prevederilor legale referitoare la competența *rationae materie* sau *ratione personae*, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului ori a traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii. În toate celelalte cazuri de încălcare a normelor procesuale penale, nulitatea actului procedural poate fi invocată numai în cazul în care s-a comis o încălcare ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

45. Astfel, constatarea neconstituționalității prevederilor contestate nu împiedică Parlamentul să diferențieze cazurile de nulitate absolută și de

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLELOR 445 ȘI 461 DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

nulitate relativă a procesului-verbal cu privire la contravenție. Totuși, până la introducerea acestor amendamente legislative, judecătorii trebuie să aplice prevederile din Codul de procedură penală și să constate, în fiecare caz particular, dacă lipsa unei mențiuni în procesul-verbal nu poate fi înlăturată decât prin anularea procesului-verbal de constatare a contravenției sau dacă aceasta poate fi acoperită (confirmată) de către instanța de judecată.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 literele a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* excepția de neconstituționalitate ridicată de către dl avocat Vitali Catană, în dosarul nr. 4r-2301/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. *Se declară neconstituționale* articolul 445 și textul „și 445” din articolul 461 din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008.

3. Până la modificarea legii contravenționale de către Parlament, instanțele de judecată trebuie să constate, în fiecare caz particular, dacă lipsa unei mențiuni în procesul-verbal nu poate fi înlăturată decât prin anularea procesului-verbal de constatare a contravenției sau dacă aceasta poate fi acoperită (confirmată) de către instanța de judecată.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 29 noiembrie 2018
HCC nr. 32
Dosarul nr. 158g/2018*